

İstidat, kabiliyet, meyil, emel, efkâr ve tasavvurât-ı insaniyeyi kademe kademe açar mısınız? Bunlar saadet-i ebedîyeye nasıl işaret ediyor?

Bahse konu olan metinde şöyle buyuruluyor:

“Beşerin cevher-i ruhunda derc edilmiş gayr-ı mahdut istidadat ve o istidadatta mündemiç olan gayr-ı mahsur kabiliyetler ve o kabiliyetlerden neş’et eden hadsiz meyiller ve o hadsiz meyillerden hasıl olan nihayetsiz emeller ve o nihayetsiz emellerden tevellüd eden gayr-ı mütenâhi efkâr ve tasavvurât-ı insaniye, şu âlem-i şهادetin arkasında bulunan saadet-i ebediyeye elini uzatmış, ona gözünü dikmiş, o tarafa müteveccih olmuş olduğunu ehl-i tahkik görüyor. ...”

Beşerin cevher-i ruhunda derc edilmiş gayr-ı mahdut istidadat:

Üstad Hazretleri, Onuncu Söz’de şöyle buyuruyor:

“Hâkim-i Bilhak, Rahîm-i Mutlak, insana öyle bir istidad verip, yer ile gökler ve dağlar tahammülünden çekindiği emânet-i kübrâyı tahammül edip...”

Bu Söz’de, yerin ve göklerin yüklenemediği emanet-i kübrayı insanın yüklenmesi onun istidadının buna uygun olarak yaratılmasına bağlanıyor. Emanet de insanın **“küçücük, cüz’î ölçüleriyle, san’atçılarıyla Hâlıkının muhît sıfatlarını, küllî şuûnâtını, nihayetsiz tecelliyâtını ölçerek”** bilmesi şeklinde izah ediliyor.

İşte metinde geçen **“gayr-ı mahdud istidadat”** ifadesi insanın bu nihayetsiz tecelliyatı ölçme ve bilme istidadına sahip olmasını ifade eder.

O istidadatta mündemiç olan gayr-ı mahsur kabiliyetler:

Bu ifadeden, istidadın daha geniş bir mefhum olup, kabiliyetlerin onun alt şubeleri gibi oldukları anlaşılıyor. İnsanın mahiyetinde bütün meslekleri icra etme istidadı vardır. Ancak, bunlardan hangisine teveccüh etse onu işlemesi ve o sahada ilerlemesi kabildir. Kabiliyetin bir mânası **“mümkün”**dür. Yani, insanın bu mesleklerden her birine teşebbüs etmesi imkân dâhilindedir.

İşte insan istidadının bütün hayırlı ve şerli işleri işlemeye kabiliyeti olmasındandır ki, sayılamayacak kadar çok hayırlı ve şerli işler insanlık âleminde sergilenmektedir. Bunlar ise bu imtihan dünyasının sona ermesinden sonra cennet ve cehennem gibi

---

iki mühim netice verecektir.

Meyil, emel, efkâr ve tasavvurât-ı insaniye:

İnsan, istidadının cami' olması sebebiyle çok farklı, hatta birbirine zıt şeylere meyledebilmektedir. Daha sonra bu meyiller emel şekline dönüştüğünde insanlar fikirlerini çok farklı sahalarda istimal etmekte ve çok şeyler yapmayı tasavvur etmektedirler. Elbette ki insanın her meylettiği şey, her emeli, her fikri ve her tasavvuru gerçekleşmez. Bunlardan bir kısmından belli bir safhada kendisi vazgeçer. Bir kısmına zaman, zemin ve şartlar müsaade etmez.

İnsandan başka hiçbir canlı türünde bu kadar farklı emeller ve onlardan doğan bu kadar ayrı neticeler görülmez. Bunun içindir ki, ebedî saadete ve şekavete ancak insanlar namzettirler.